



almatysu@mail.ru
№5.07.2023 жыл
almatysu.kz

АЛМАТЫ СУ

Алматы қаласы Энерготиімділік және инфрақұрылымдық даму басқармасының шаруашылық жүргізу құқығындағы мемлекеттік коммуналдық кәсіпорыны



ТӨТЕНШЕ
ЖАҒДАЙДАҒЫ
ЕҢ АЛҒАШҚЫ ІС
ӘРЕКЕТТЕР

5



БИОЛОГИЯЛЫҚ
БЕЛСЕНДІ ҚОСПАЛАР
АДАМ АҒЗАСЫНА
ҚАЛАЙ ӘСЕР ЕТЕДІ

7



АЛМАТЫ СУДЫҢ
ТАРИХЫ

11



С НАЧАЛА
ГОДА В АЛМАТЫ
УСТАНОВЛЕНА
450 ЛЮКОВ

12



«Алматы Су» мемлекеттік коммуналдық кәсіпорны

– халықты және өнеркәсіп
нысандарын үздіксіз сумен
жабдықтауды, сондай-ақ
сарқынды суды бұрып,
тазартуды қамтамасыз
ететін Қазақстандағы ең ірі
су компаниясы.



Алматы қаласындағы сумен жабдықтау және су бұру қызметтерінің тарифтері әлеуметтік бағдарланған және Қазақстан Республикасындағы ең төмен тарифтердің бірі болып табылады. 2014 жылдан бастап тариф көтерілген жоқ.

Қазіргі уақытта қолданыстағы заңнамаға сәйкес табиғи монополиялар саласында 2020-2024 жылдарға ұзақ мерзімді бесжылдық кезеңге бекітілген тарифтер қолданылады және халық үшін 1000 литр (1 м³) суық су үшін 48 теңгені және 1000 литр (1 м³) кәріз бұру үшін 25,76 теңгені құрайды.

Республикада бірінші болып кәсіпорында сумен жабдықтау және су бұру қызметтеріне тарифтерді тұтынушылар тобы бойынша саралау енгізілді. Тарифтерді саралау халық үшін тарифтер деңгейін ұстап тұруға және оларды коммерциялық кәсіпорындар мен ұйымдар үшін көтеруге, сол арқылы әлеуметтік басымдықтарды сақтауға мүмкіндік берді. Сонымен қатар, су ресурсын ұтымды пайдалану ынталандырылды. Сараланған тарифтерді енгізу бойынша Алматының тәжірибесі мемлекеттік деңгейде мақұлданды.

Кәсіпорынның 2020-2024 жылдарға арналған іске асырылатын инвестициялық бағдарламасы Алматы қаласын үздіксіз сумен жабдықтауды қамтамасыз ету, су ысырабын азайту, су құбыры желілеріндегі апаттылықты азайту жөніндегі бірінші кезектегі міндеттерді шешуге, сондай-ақ қазіргі заманғы жоғары технологиялық және энергия үнемдейтін жабдықтарды енгізу жолымен энергия және ресурс үнемдеу және кәсіпорынның тиімділігін арттыру жөніндегі іс-шараларды іске асыруға бағытталған.

Инвестициялық бағдарламаны қаржыландыру көздері кәсіпорынның меншікті қаражаты болып табылады.

2020-2024 жылдардағы бес жылдық кезеңде сумен жабдықтау қызметтері бойынша 12 миллиард 62 миллион теңге және су бұру қызметтері бойынша 4 миллиард 138 миллион теңге инвестицияны игеру жоспарлануда.

СПРАВКА ПО ИЗМЕНЕНИЮ НОРМ ПОТРЕБЛЕНИЯ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ

**по водоснабжению и
водоотведению для
потребителей не имеющих
приборов учета**

Алматы самый большой город страны, в сутки город потребляет более 700 тыс.м³ воды. Для того чтобы обеспечить ежесуточную подачу такого большого объема выполняется громадная работа, где задействованы тысячи людей.

Кроме как добыть и довести воду до уровня питьевой, обеспечить транспортировку «живительной влаги» по разветвленной системе городского водопровода до потребителя важным для коммунального предприятия является проводить корректный учет реализованной воды. Вопрос корректности учета поставляемой воды потребителям остается актуальным уже не первый год.

Согласно Закона Республики Казахстан «О естественных монополиях» за факта расхода воды, каждый Потребитель обязан иметь прибор учёта воды. Однако более 30% населения не имеют счетчиков воды.

При отсутствии приборов учета воды, оплата за потребленную воду осуществляется согласно утвержденных размеров плат, которые в свою очередь выводятся согласно действующих норм потребления услуг водоснабжения и водоотведения по городу Алматы.

Так для одного жителя частного дома согласно действующим нормам оплата за воду возможно в среднем до 4,5-6 м³, а для жителя многоквартирного дома в месяц предусмотрена норма в размере 8,4 м³.

В месяц вне зависимости от потребленной воды за каждого прописанного в частном доме

Алматы Су – бұл ауыз су өндіру және сарқынды суды қабылдау мен тазарту жөніндегі қуатты индустриялық кешен. Кешенде ондаған сорғы стансалары, тазарту құрылыстары мен суды беру мен таратудың инженерлік жүйелерін қамтитын дамыған инфрақұрылым бар.

Стратегиялық кәсіпорынның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін ондағы қызметті экономикалық тұрғыдан сауатты басқаруды талап етеді.

«Алматы Су» МКК-ның қаржы-экономикалық блогын экономика департаменті, бухгалтерлік есеп және есептеу басқармасы, инвестициялық жоспарлау және қаржы басқармасы жүргізеді.

Экономика департаменті кәсіпорынның даму жоспарын әзірлеу мен бақылауды, қаражаттың мақсатты және тиімді жұмсалуды бақылауды жүзеге асырады. Сонымен қатар департамент табиғи монополиялар саласында тариф белгілеу мәселелерімен айналысады.

Инвестициялық жоспарлау және қаржы басқармасы кәсіпорынның инвестициялық бағдарламасын және бюджеттік инвестицияларды жасауға, түзетуге және орындалуын бақылауға жауап береді. Биыл оның басқару құрылымын қаржы бөлімі кеңейтті. Бұл қызмет өндірістік жоспар тапсырмаларын қаржы ресурстарымен қамтамасыз етуге, кәсіпорынның кірістері мен жинақтарын қалыптастыруға және бөлуге, оларды бюджет, салық органдары, банк, жеткізушілер және өзге де ұйымдар алдындағы барлық міндеттемелер бойынша пайдалануға, кеңейтілген өндіріс шығындарын қаржыландыруға, әлеуметтік қамтамасыз етуге және қызметкерлерді материалдық ынталандыруға бағытталған.

человека, оплачивается от 200 до 330 тенге, а за каждого зарегистрированного жителя многоэтажного дома 463,72 тенге в месяц. Такая норма, конечно же не стимулирует домовладельца устанавливать счетчики воды и бережно относиться к водным ресурсам.

Кроме того, по факту в доме или квартире прописано минимальное количество граждан, а по факту проживает больше людей, а оплачивают только за прописанных. Соответственно учет воды не корректен.

В Алматы эти нормы не меняются уже 33 года, первая редакция действующих норм водопотребления была введена в

г. Алматы в 1989 году и далее переутверждалась несколько раз, при этом объемы норм водоснабжения оставались без изменения.

Раньше в частном доме практически не были подведены коммуникации, в доме не было ни санузла, ни душевой, ни ванной, на улице не устанавливались бассейны и бани. В современном же индивидуальном доме имеются уже несколько санузлов в различных сантехническом

оборудованием, установлены множество бытовой техники, которая потребляет большой объем воды – стиральные и посудомоечные машины, нагреватели воды, и т.д.

Изменение норм не коснется потребителей, которые имеют счетчики 67% МЖК и 61% ИЖС, а увеличение норм для бесприборников будет стимулировать их к установке счетчиков, а значит вести корректный учет воды и соответственно экономить водные ресурсы.

Главная задача изменения норм, это стимулирование установки счетчиков и экономия водных ресурсов.

Действующая норма		Проект	
Наименование показателей	м/куб в месяц	Наименование показателей	м/куб в месяц
Разбор воды из уличных колонок	0,75	Разбор воды из уличных колонок	0,75
С водопроводом и канализацией, без ванн	3,00	Многokвартирные жилые дома признанные ветхими, с аварийными помещениями, дома барачного типа, общежития с местами общего пользования где отсутствует техническая возможность установки приборов учета воды	5,37
С водопроводом и канализацией, газоснабжением, без ванн	3,75		
С водопроводом и канализацией, ваннами, водонагревателями, работающем на твердом топливе	4,50		
С водопроводом и канализацией, центральным горячим водоснабжением, оборудованные умывальниками, мойками, душами	4,80		
С водопроводом и канализацией, ваннами, с горячими водонагревателями	6,00	Водопотребление для бытовых нужд и удовлетворения санитарно-гигиенических потребностей	15,0
С водопроводом и канализацией, центральным горячим водоснабжением, сидячим ваннами, оборудованные душами	5,85		
С водопроводом и канализацией, центральным горячим водоснабжением, оборудованные ваннами	8,40		
Действующая норма		Проект	
Наименование показателей	м/куб в месяц	Наименование показателей	м/куб в месяц
Многokвартирные жилые дома с закрытой системой горячего водоснабжения с водопроводом и канализацией, оборудованные теплообменником для производства горячего водоснабжения, оборудованные ваннами (при отсутствии ИПУ воды)	холодная вода	8,40	Водопотребление для бытовых нужд и удовлетворения санитарно-гигиенических потребностей
	горячая вода	3,15	
Действующая норма		Проект	
месяц			
Полив сада	6	Не бытовое использование воды (полив зеленых насаждений, газоны, цветники, огород, деревья тротуары, брусчатка, и т.д.)	10

ТОЗЫҒЫ ЖЕТКЕН СУ ҚҰБЫРЫ ЖЕЛІЛЕРІ МЕН КӘРІЗ ЖЕЛІЛЕРІН АУЫСТЫРУ ЖОСПАРЛАНУДА

Мекемеде апаттың алдын алу жұмыстары аудандық пайдалану учаскелерімен жүргізіледі.

Инвестициялық бағдарлама бойынша әр жыл сайын тозығы жеткен құбырларды реконструкциялауды мердігер ұйымдар орындайды. Кәсіпорын тарапынан 25 шақырым су құбырлары мен кәріз желілері қайта жөндеуден өтеді. Жұмыстарды жүргізу барысында мекеменің құрылыс департаментінің мамандары барлық техникалық талаптарға сай қабылдап алады. Ағымдағы жылы желілерді ауыстыру жұмыстарын орындағаннан кейін жол төсемін қалпына келтіру жұмыстарына көп көңіл бөлінетін болады. Желілерді бір учаскеге салғаннан кейін зақымдалған жол төсемі дереу қалпына келтіріледі, яғни асфальттау барлық жұмыстар аяқталғаннан кейін емес, құбырларды қайта құрумен бірге орындалады. Сонымен қатар, жұмыстарды орындаған-



нан кейін жол төсемін қабылдау тек асфальт төсемінің сапасын зертханалық растаумен болады.

Жұмыстарды жүргізу барысында мердігер ұйымдар аталған көптеген қиындықтарға тап келетінін тілге тиек етіп айтуда. Құрылыс жұмыстарын жүргізу барысында барлық коммуналдық кәсіпорындармен тығыз қарым-

қатыста болу қажет. Себебі қазу жұмыстары кезінде кабель, басқа да жер астымен өтетін коммуникациялар шығып отырады. Сонымен қатар жұмыстар барысында жолды жабу қажет болса, жол полициясымен келісім жүргізу қажет. Экологтармен де байланыста болу қажет, ағаштар мен жолдың бойындағы өсіп тұрған гүлдер де кедергі келтіріп отырады. Қарапайым халық құрылыс жүргізетін жерге көліктерін қалдырып кетеді. Қазу жұмыстары кезінде көп уақытты алатын жер астынан шығатын үлкен көлемдегі тастар, оларды шығарып тазарту үшін қосымша техниканы шақырып, жинау қажет. Күнделікті тұрғындардан да ескертулер орын алып отырады. Осындай жоғарыда аталған мәселердің барлығы құрылыс жұмыстарының орындалу уақытына әсер етеді, деп жауап берді мердігер ұйым жетекшілері. Құрылыс барысында пайдаланатын құбырлар отандық өнім. Қазақстанда өндірілген.

Кәсіпорынның қаражаты есебінен инженерлік желілерді қайта жаңғырту аясында ағымдағы жылы тозығы жеткен 43,1 шақырым су құбыры желілерін және 2,7 шақырым кәріз желілерін ауыстыру жоспарлануда.





ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙДАҒЫ ЕҢ АЛҒАШҚЫ ІС ӘРЕКЕТТЕР

28 шілде күні Кәсіпорынның азаттық қорғау және төтенше жағдайлар қызметі бөлімінің мамандарымен жер сілкінісіне дайындық жұмыстары мекеменің қалада орналасқан ғимараттардағы қызметкерлермен белсенді түрде талқылануда. Қызметкерлерге төтенше жағдай болған жағдайда ең алғашқы іс әрекеттерімен, қорғану амалдары жайлы толық ақпарат берілді.

ЖЕР СІЛКІНІСІ КЕЗІНДЕГІ АЛҒАШҚЫ ӘРЕКЕТ

Жер сілкінгенін ғимараттың шайқалғанынан, шамдардың теңселгенінен, ыдыс-аяқ пен әйнектердің сылдырынан, күшейіп жатқан гуілден білуге болады. Бұл жағдайда ең бастысы – үрейге бой алдырмау.

Жер сілкінісі кезінде ең қауіпсіз жер – ғимараттан алыс көше мен алаң. Сондықтан, бірінші дүмпуден кейін тез және қысқа жолмен далаға шығу керек. Өздігімен жүре алмайтындарға қауіпсіз орынға шығуға көмек берген дұрыс. Бұл жағдайда заттарды жинауға уақыт кетіруге болмайды. Мүмкін болса, тек құжаттар мен ақшаны алған дұрыс. Лифтті пайдалануға тыйым салынады. Төменге баспалдақпен не өрт сатысымен түсу қажет. Мұндай жол-

мен ғимараттан шығу мүмкін болмаса төсек жаймасынан арқан жасап, оны жылу батареясына байлаңыз да, терезеден түсуге болады. Бұл – балалар мен зардап шеккендерді құтқарудың тиімді тәсілі.

<https://informburo.kz/kaz/zher-slkngendeg-aupszdk-sharalary-anday.html>

ҒИМАРАТТЫҢ ІШІНДЕ ҚАЛЫП ҚОЙСАҢЫЗ:

қауіпсіз жерде: негізгі ішкі қабырғаның жанына, негізгі қабырғаның бұрышына, есіктің жақтауына немесе негізгі тіреуіштің жанына тұрыңыз; мүмкін болса үстелдің астына тығылып, құлауы мүмкін заттар мен жарықшақтардан қорғана аласыз; терезелер мен ауыр жиһаздардан, үзілген сымдардан, алыс тұрыңыз; майшам, сіріңке, оттық қолданбаңыз;

электрді қоспаңыз, себебі газ құбыры зақымданса, от тұтанып кетуі мүмкін.

Көлік ішінде болсаңыз:

көлікті ғимараттан, көпірден,

бағаналар мен ағаштардан алыс жерде тоқтатыңыз;

көліктен шықпай жер сілкінісінің аяқталуын күтіңіз.

Көшеде:

қауіпсіз ашық алаңда қалуға тырысыңыз;

жер сілкінісі кезінде ғимараттардың құлаған қабырғалары мен кірпіштері, әйнектер адамдарға зардабын тигізуі мүмкін. Сол үшін ғимараттардан, электр бағаналарынан және үзілген электр сымдарынан аулақ болыңыз.

<https://informburo.kz/kaz/zher-slkngendeg-aupszdk-sharalary-anday.html>

ЖЕР СІЛКІНІСІНЕН КЕЙІНГІ ӘРЕКЕТ

дүмпудердің толық тоқтағанын күтіп, сабырлы болыңыз;

электр желісінде, су құбырында ақау болса, ажыратыңыз;

жарақаттанғандарға көмектесіп, оларға алғашқы медициналық көмек беріңіз;

өрт ошақтарын анықтауға тырысыңыз және мүмкін болса оларды сөндіру шараларын қолданыңыз;

автокөлікті қауіпсіздікті қамтамасыз ету не көмектесу мақсатында ғана пайдаланыңыз;

телефонды тек құқықтық тәртіп органдарының өкілдерін (102), өрт сөндірушілерді (101), дәрігерлерді (103), құтқарушыларды (112) шақыру үшін пайдаланыңыз;

зақымданған ғимараттардың жанынан өткен кезде сақ болыңыз.

<https://informburo.kz/kaz/zher-slkngendeg-aupszdk-sharalary-anday.html>



ДОРОГИЕ НАШИ СОБРАТЬЯ!

От всей души поздравляю со знаменательной датой в вашей жизни!

Нелегкий путь, пройденный вами с коллективом Алматы су, - это яркий пример непрерывной и добросовестной работы на благо всего предприятия.

Неоценим вклад каждого из вас в сложнейшие и энергоёмкие процессы добычи, очистки и реализации воды, доставки её потребителю. Это действительно тернистый путь, где есть огромная заслуга всех сотрудников.

Как известно, Алматы су продолжает быстро развиваться, успешно реализовывая инновационные проекты, тем самым модернизируя водопроводоканализационное хозяйство всего города. Сегодня мы - стабильное, передовое предприятие. Впереди нас ждут годы упорного труда в решении поставленных задач. Главная из них - обеспечение города бесперебойным, качественным водоснабжением и водоотведением.

Крепкого вам здоровья, семейного благополучия и успехов во всем!

Спасибо, что вы с нами!

*С искренними пожеланиями
Казиев Ильяс Асанович*

Қасымалі Қали Анарбекұлы
Аутанов Кайрат Байсеркенович
Кизимова Галина Владимировна
Қусбекова Мадина Альмұрзаевна
Мусабеков Болат Абдрешевич
Мұлдашев Серік Уразович
Дудка Марина Викторовна
Алимқұлов Руслан Молдашевич
Кудашов Александр Леонидович

Тлеубаева Айжан Кабдығалиевна
Жауқашқанов Бахытжан Нағашыбайұлы
Муканов Руслан Сансызбаевич
Абикеев Дармен Джамбулханович
Қыдырбаева Шолпан Кунтуғановна
Орынбеков Жанат Зейфондаевич
Абдешов Хайдар Амантаевич
Джалгасбаева Гүлнар Джолдасбаевна
Сейтканов Даурен Айтбаевич
Махов Сергей Васильевич



Биологиялық белсенді қоспалар адам ағзасына қалай әсер етеді



Қазіргі уақытта адамдар әртүрлі дәрумендер ретінде биологиялық белсенді қоспаларды (ББҚ) қабылдап жатады. Дегенмен, олардан қалаған нәтиже ала алмай, көңіл төмаушылықтары да кездеседі. Осыған орай ББҚ-ны қабылдау, оның пайдасы мен зияны туралы қысқаша тоқталып өтейік.

Биологиялық қоспаларға: мультивитаминдер, минералды кешендер, эхинацея сығындысы, омега 3, хондропротекторлар және иммуномодуляторлар кіреді.

«Дәріханаларда әртүрлі түрдегі биоқоспаларды: дәрілер, капсулалар, ұнтақтар, тұнбалар, бальзамдар, сироптар, гелдерді ұсынады. Табиғи немесе табиғи ұқсас заттарды аз көлемде (ББҚ) ішуге, тамаққа, кремдерге, бальзамдарға және т.б. қосуға болады. ББҚ құрамына өсімдіктер, шөптер, минералдар, тағамдық талшықтар, ара өнімдері, теңіз өнімдері, балдырлар, пробиотиктер, ашытқылар және басқа да заттар кіруі мүмкін. Бірақ, дәріні олармен ауыстыруға, сондай-ақ, ауруды өз бетінше емдеуге болмайды.

Биологиялық белсенді қоспалар бірқатар маңызды факторларға байланысты бірнеше кластарға бөлінеді. Негізгі үш топ: эубиотиктер, нутри-

цевтиктер және парафармацевтиктер деп аталады. Олар белгілі бір компоненттердің құрамы мен пайыздық құрамы бойынша бөлінеді. Көптеген биологиялық белсенді қосылыстар, мысалы, флавоноид класы сияқты, организм әртүрлі өсімдіктерден алады».

Сондай-ақ, әрбір тамақ қабылдау кезінде қосымша ретінде ББҚ пайдалануға болады. Дегенмен, онда да абай болу қажет.

«Мысалы мультивитаминдерді алайық. Олардың құрамында 10-нан артық компоненттер болуы мүмкін. Олардың барлығы сізге қажет пе? Алдын алу үшін мұндай витаминдерді қабылдауға болмайды, себебі мультивитаминдерді бақылаусыз қабылдаудың зияны туралы бірқатар зерттеулер бар».

Егер сіз ББҚ қабылдасаңыз, онда оның мөлшерін сақтау қажеттігін есте ұстаңыз. «Бета-каротиннің ша-

мадан тыс мөлшері темекі шегушілерде өкпе обырының даму қаупін арттырады. Ал кальций мен D витаминін көп тұтыну бүйректе тастардың пайда болу қаупін арттырады. ББҚ пайдалана отырып, олардың дәрі-дәрмек емес екенін және арнайы сертификаттауды талап етпейтінін біліңіз, дәрі-дәрмек ретінде арнайы сынақтан өтпеді, бірақ оларды дәріханаларда сатып алуға болады.

Жалпы биологиялық белсенді қоспалар адамды емдемейді, олар аурулардың алдын алу құралы болып табылады. Олар адам ағзасын тамақ арқылы алатын пайдалы заттар мен минералдардың жетіспеушілігін өтеуге болады. Әсіресе, жүйке және дене жүктемелерінің жоғарылауы кезінде, сондай-ақ, адам аурудан кейін қалпына келгенде өте маңызды. Сондай-ақ, жарнамаланатын биоқосымшаларды қабылдау алдында міндетті түрде емдеуші дәрігерге барыңыз.

Есіңізде болсын, кейбір қоспалар дәрілік дәрі-дәрмектермен өзара әрекеттеседі, бұл ағзаға жағымсыз және қауіпті салдары болуы мүмкін. Ал дәрі-дәрмектерді басқа дәрігер сізге қабылдауға жазып берсе, онда оған қандай қоспаларды қабылдайтыныңызды айтуды ұмытпаңыз. Қоспаларды сауатсыз, заңсыз қолдану қайғылы және жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін», - деп ескертеміз.

А.МҰСАЕВА, Алматы ауданы санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының басшысы.

А.АХМЕТОВА, Алматы ауданы санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы



Құрметті әріптестер!

Өз тағдырын осы мамандықпен байланыстырғандардың жұмысы әрдайым сұранысқа ие және маңызды деп білемін. Сіздердің күнделікті, қажырлы еңбектеріңіз кейде назардан тыс қалады, бірақ бұл атқарып отырған жұмыстарыңыздың мәнін жоққа шығармайды. Бүгінгі таңда Сіздердің күнделікті жұмыстарыңыздың ең жоғары бағасы-Алматы қаласындағы адамдардың үздіксіз сумен қамтамасыз етілуі болып табылады.

Сіздердің әрқайсыларыңыз - жоғары білікті маман, өз ісіне берілген, қоғамда лайықты құрмет пен мәртебеге лайық қызметкерлерсіздер.

Осы айтулы күні Сіздерге шын жүректен Сарқылмас қуат, бейбітшілік пен тұрақтылық, жемісті жұмыс және сала алдында тұрған міндеттерді табысты шешу, сондай - ақ мықты денсаулық, ең бастысы - өз кәсібің үшін мақтаныш сезімін ешқашан жоғалтпайтын маман иелері болып қалуларыңызды тілеймін.



Арық желісі шығыстың қалаларына, соның ішінде Алматы мен алматылықтар үшін қалыптасқан инженерлік құрылыс. Қала ішімен ағып өтетін арық жүйесінің маңызы зор. Ұзақ жылдар бойы мегаполис тұрғындары үшін арық желісі сумен қамтамасыз ету үшін қызмет етті.

Қаланың алғашқы тұрғындары жерасты суының болмауынан судан тапшылық көрді. Құдықтар қазылғанымен, одан нәтиже болмады. Қаланың төменгі бөлігінде орналасқан табиғи бұлақтар жеткіліксіз болды. Бұл ретте ауыз сумен қамтамасыз ету мәселесі қала үшін күрделі еді.

1874 жылы қала тұрғындарын ауыз сумен қамтамасыз ету үшін арнайы комитет құрылды. Негізгі деп танылған алты арықтың құрылысы жоспарланды: Бутакровка өзенінен Татар слободкасына дейін, Кіші Алматыдан саябақ арқылы Кіші станицаға дейін, үшіншісі қаланы және үлкен станицаны сумен қамтамасыз етсе, төртіншісі мен бесіншісі Весновкадан бастап қаланың батыс бөлігін, ал алтыншысы – Поганкадан Кучегураға дейін созылды.

1879 жылы салынуы тиіс алты арықтың біреуі ғана бой көтерді, ол – үш тармаққа бөлінген үшіншісі. Соның ішінде біреуі ғана, яғни қала орталығы арқылы өтетіні ауыз суға жарамды болды. Оның айналасы таспен қоршалды.

1899 жылы сәулетші Ян Поклевскийдің жобасы бойынша тағы бір жасанды бөлімшенің құрылысы аяқталды – бас немесе магистральды арық. Бұл арна қаланың жоғарғы бөлігін басып өтті. Қазіргі Абай даңғылының бойымен ағып жатқан арық ол. Жаяу жүргіншілер жолынан оңға қарай

ығыса орналасқан арық бетонмен қапталды. Арық бойымен аққан су одан әрі Алматы көшелерінің бойымен жөнелтілді.

Суды белгілі бір қажеттіліктерге ғана пайдалану бойынша қатаң ережелер шықты. Бұл ереже әсіресе, кешкі уақытта бақтар мен ағаштарды суғаруға қатысты еді. Арықтардың бойында шлюздер орнатылып, судың берілуін қадағалайтын старосталар, яғни мираб тағайындалды.

Кейінірек магистральды арықтың қабырғалары тас плиталармен қапталды. Бұл арықта жылқыларды жуындырып, кір жууға шектеу қойды. Осы шаралардың арқасында судың сапасы жақсарды.

Арықтың жалпы ұзындығы үш шақырымнан астам болды. Арықтың бұл пішіні бүгінгі күнге дейін сақталды. Тек оның қаптамасы ғана нашар құйылған блоктардан бетонға, одан гранит болып өзгерді.

Ауыз су мен суғаруға арналған арықтың бір-бірімен байланысы жоқ еді. Бірақ соған қарамастан су өзінің қасиеттері бойынша санитария талаптарына сәйкес келмеді.

Қала билігі судың ластануымен күресуге тырысты. Ауыз суға арналған арықтарда жуынуға, кір жууға, мал суаруға тыйым салынды. Десе де, ластанудан толықтай арылу мүмкін болмады.

Жекеменшік үй иелері арық пен тротуардың іргелес бөлігін таза әрі ұқыпты ұстауға міндеттелді. Қыс мезгілінде көшедегі арықтарға су жіберілмеді. Сол себепті тұрғындар өздері шелектерге су толтырып оны арба, шанамен жеткізіп отырды.

Алғашқы су құбыры

Халықтың тез өсуіне байланысты қаланы сумен қамтамасыз етуде қиындықтар туындады. Ғасырлар тоғысында қала билігі

АЛМАТЫ

су құбырларын салу мәселесін көтерді. Бұл идеяны жүзеге асыру үшін қала басшысы бастаған арнайы комиссия құрылды. Сумен жабдықтауды жобалау сәулетші П.Гурдеге тапсырылды. Жобаға сәйкес бірінші енгізу құбыры Сергиопольская (қазіргі Төлебаев) көшесімен магистральды арықтан Ташкент көшесіне дейін (қазіргі Райымбек) өтті.

Сонымен қатар, құбырлар арқылы күніне шамамен 24 мың шелек су берілуі керек еді. Алты субұрқақ (су тарату және пайдалану үшін колонкалар) қарастырылды. Жұмыстың сметалық құны 4260 рубльді құрады.

Желі құрылысын кәсіпкер Ф.И.Титов өз мойнына алды. Құбырларға арналған материал ретінде жергілікті Тянь-Шань шыршасының орманы пайдаланылды (бөренелер бұрғыланды). Арықпен (Абай даңғылы) өтетін Бас арықтың суы тұндырғышқа жиналып, тұндырылып болған соң су құбырына берілді. Үш шақырымдық магистральды су құбырының, әр үш квартал сайын бассейні мен апатты жөндеу және суды одан әрі тарату үшін су жинайтын колонкалары бар, құрылысы 1902 жылдың қазан айында аяқталды.

Пушкин, Ыстықкөл (Желтоқсан) көшелеріне және Ташкент көшесінен төмен орналасқан моншаларға төсеу жұмыстары жүргізілді. Бұл ретте көпес Шахворостов суды Казарменная (Панфилов) көшесіне өз еркімен бұрды.

Алайда су құбыры үш айға жетер жетпес қызмет етіп, 1903 жылдың қаңтар айының соңында қатып қалды. Әрі қарай да кемшіліктер болды. Яғни, қыста жиі қатып жүрсе, жазда құмға толып, бітелетін.

Десе де, бұл үлкен жетістік еді. Мөлшері шектеулі болса да, таза суды пайдалану, оны үйге дейін кіргізу үлкен жұмыс болды. Содан бері Сергиополь көшесі Фонтанная деп аталды (қазіргі Төлебаев). Бұл сумен жабдықтау үлкен практикалық маңызға ие болды және 20 жылдан астам уақыт жұмыс істеді.

1921 жылы орын алған селдің салдарынан қазіргі Қонаев пен Төлебаев көшелерінің елеулі учаскелері қирады. Ағаш су құбырының біраз бөлігі бүлініп, Кіші Алматы өзеніндегі су тоғаны, көпірлер мен бөгеттер бұзылып, бас арық та жарамсыз болып қалды. Алайда 1926 жылға қарай бұл құрылымның 800 м жөнделіп, ал ағаш құбырлар біртіндеп темірмен ауыстырылды. Пушкин мен Дунганская көшелерінде жалпы ұзындығы 7,7 км болатын қыш құбырлары пайда болды. Олар монша, аурухана мен қаланың орталық бөлігінің тұрғындарын сумен қамтамасыз етті.

Астананы көшіру қаланың кеңеюіне және халықтың көбеюіне ықпал етті. 1933 жылы тұрғындар саны 168,8 мың адам болса, 1913 жылы 39 мың адамды құрады. 1928 жылы Халық Комиссариаты Кеңесінің шешімімен қаланы сумен қамтамасыз ету бойынша шұғыл жұмыстарға 500 мың рубль қарастырылды. Осы шешімді орындау үшін 1929 жылы Үлкен Алматы өзені-

СУДЫҢ ТАРИХЫ

нен су алатын және 1939 жылдың соңына дейін бірінші кезекті іске қосатын ірі су құбырының үш нұсқасын дайындау туралы нұсқау берілді.

1928 жылы қалада Вокзальная (Абылай хан) көшесінде бас арықтан Гоголь көшесіне дейін диаметрі 300 мм шойын құбырдан су құбыры пайда болады. Осы су құбырынан Қабанбай батыр көшесі бойымен батысқа қарай Никольский базарына дейін және шығысқа қарай Красноармейский көшесіне дейін (Панфилов көшесі) тармақтар жүрді. 1929 – 1930 жылдары Фонтанная көшесіндегі су құбырында бұрын пайдаланылған қыш құбырлар диаметрі 100 мм шойынға 800 метр бойы ауыстырылды.

Су құбыры желілерінде әр 2-3 тоқсан сайын су тарату крандары бар ағаш будқалар салынды. 1928 жылдың басында қаланың орталық бөлігінде осындай 8 будқа, 1931 жылы – 12, 1935 жылы – 187 данасы пайда болды. Бұдан өзге 5 су тарату будқасы Алматы 1 стансасының теміржол кентінде жұмыс істеді.

Мұнда будқада тұратын күзетшілер қызмет көрсетті. Судың ақысы күндізгі уақытта арзан болды. Бұл қала тұрғындары үшін айтарлықтай ыңғайлы болды. Көп ұзамай су тарату колонкаларының енгізілуіне байланысты будқалар жойылды.

1935 жылы судың ең төменгі дебиті секундына 1,5-1,8 куб. болатын жалғыз су тоғаны, яғни Үлкен Алматы өзенін пайдаланып қаланы сумен жабдықтау объектілерінің құрылысы басталды. Бірінші болып қаланың оңтүстігіндегі өзен арнасындағы су қабылдағыш салынды. Бұл өзен арнасынан қажетті мөлшерде су ағып жатқан реттелетін қақпалары бар бетон шлюзі болды.

Су қабылдағышпен қатар ұзындығы 100 метр шөміш тұндырғышқа дейін шөміш тұндырғыш және бұрғыш арна пайда болды. Шығару арнасы қырлы тас плиталардан жасалып, беті дәл бекітіліп, тігістері цемент ерітіндісімен жабылды. Бұл арна әлі де жұмыс істейді.

Шөміш тұндырғыш сыйымдылығы 2400 текше метр болатын бойлық пішінді резервуар болды, ортасында су өткізбейтін тас қабырға салынған екі бөлікке бөлінді. Тұндырғыш шелектің әр жартысы сумен толтырылуы немесе одан бөлек немесе бір уақытта босатылуы мүмкін, бұл жауын-шашынды үнемі алып тастау үшін қажет.

Шөміш-тұндырғыштың еңістері кесек таспен қаланған, ал жоба бойынша бетонның орнына бөлу қабырғасы құрғақ тас қалаудан жасалған, екі жағынан жіктерін цемент ерітіндісімен бітеп, Мұқият жөнделген тас плиталармен қапталған. Осы құрылғылар қолданылады, және осы уақытқа дейін.

Аталған объектілермен бір мезгілде шөміш-тұндырғыштан бастап, Абылай хан және Абай даңғылдарының бұрышында орналасқан резервуарға дейін ұзындығы 8 км су тартқышы салынды, үлкен диаметрлі ме-

талл құбырлардың болмауына байланысты диаметрі 700 мм және ұзындығы 6 км болатын бұл су тартқышы металл бандаждардағы ағаш тойтармалардан ерекше технология бойынша жиналды. Су тартқыштың дизайны 5 атмосфералық қысымға есептелген және бұл режимде 1960 жылға дейін жұмыс істеген. қалған 2 км су тартқыш диаметрі 450 мм болат құбырлардан салынған.

Құрылыс жұмыстары толығымен қолмен орындалды: жер қазу техникасы, крандар; дәнекерлеу машиналары шектеулі мөлшерде ғана болды.

1931 жылы Алматыда сумен жабдықтау жүйесін басқару және пайдалану үшін қаланы сумен жабдықтаудың орталықтандырылған кәсіпорны құрылды.

1936 жылдың қаңтарында салынған су тартқыш бойынша Үлкен Алматы өзенінен су қалаға берілді. 1935 – 1936 жылдары салынған құрылыстардың бір бөлігі бүгінде жұмыс істейді.

1941 жылдың ортасына дейін тазарту қондырғыларының алаңында спиральды тұндырғыштың құрылысы аяқталды. Сол жерде сүзгілеу және хлорлау стансаларының құрылысы кеңінен өрістеді. Бұл нысандардың құрылысы соғыстан кейінгі жылдары аяқталды.

1936 – 1940 жылдары 39 км магистральдық және таратушы су құбыры желілері салынды. Қаланың орталық бөлігінде де, шет жағында да су құбыры желісі кеңейтілді. Арычная көшесімен Ленин даңғылына дейін және одан әрі Пролетарская көшесімен (Зенков көшесімен) Гоголь көшесіне дейін, Ташкент көшесімен Пушкин көшесі мен Масанчи көшесінің жалғасы арасында, Гоголь және Комсомольская көшелерімен АЗТМ-ге дейін, Құрманғазы көшесімен Абылай хан даңғылынан Биокомбинатқа дейін желілер тартылды.

Осылайша соғыс басталғанға дейін қалада жалпы ұзындығы 70 км болатын шағын, бірақ жақсы тармақталған желі пайда болды. Ол тазарту қондырғысына айтарлықтай өткізу қабілеті бар екі су өт-

кізгішпен қосылды. 1940 жылы су құбыры желісіне су беру 1936 жылы берілген 574 текше метрге қарағанда 4199 текше метрге дейін артты.

Алматы қаласының су құбыры мен кәрізін дамыту бойынша соғыс кезеңінде тоқтап қалған жұмыстар 1946 жылы қайта жанданды. Үлкен Алматы өзенінде бас тазарту құрылысын салу бойынша жұмыс жалғасын тапты. 1949 жылы сүзгі стансасы пайдалануға берілді. Жалпы сыйымдылығы 5000 м. резервуарлар салынып, хлорлау стансасы қайта жаңартылды. Бұл құрылыстарды пайдалануға беру тұтынушыға берілетін судың сапасын ГОСТ талаптарына сәйкес келтіруге мүмкіндік берді.

Су құбырының 1-кезегін салу бағдарламасы 1955 жылы толығымен аяқталды, бұл ретте су құбырының тазарту қондырғыларының қуаты тәулігіне 46 мың текше метрге жетті. Келесі үш жыл ішінде бірқатар техникалық іс-шаралар арқылы тазарту құрылыстарының өнімділігі тәулігіне 70 мың текше метрге дейін ұлғайтылды.

1955 жылы су тартқыштар мен тарату желілерінің ұзындығы 110 км-ге жетті, үйге қосылу саны 1350, ал су жинайтын колонкалар 350 дана болды.

Осындай жетістіктерге қарамастан су құбырларының құрылысы қарқынмен дамып жатқан қала қажеттігін өтеуге шамасы жетпеді. Қаланың шет аймақтарын сумен қамтамасыз ету жағы төмен болды.

Бұдан өзге Үлкен Алматы өзеніндегі тазарту құрылыстарының жеткіліксіз қуатымен одан әрі даму тежелді.

Үлкен Алматы өзенінің шектеулі дебиті сумен жабдықтаудың жаңа көздерін іздестіруді талап етті. Нәтижесінде Алматы шығару конусының жерасты суларын игеру бойынша жұмыстар басталды.

1957-1968 жылдары алғашқы 18 артезиан ұңғымасы бұрғыланды және пайдалануға берілді, оның ішінде Станкевич көшесінде және Крылов, Боткин, Полежаев, Жетісу, Коперник көшелерінің қиылысында Райымбек даңғылымен.

Алғашқы артезиан ұңғымаларын іске қосу сумен жабдықтаудың балама көздерін құруға мүмкіндік берді және сумен жабдықтау желілеріне жеткізілетін су көлемін едәуір арттыруға мүмкіндік берді.

Жаңа тұрғын үй алаптарының құрылысына байланысты Алматы шығару конусының жер асты суларын кеңінен игеруді көздейтін арнайы жоба пайда болды. 1965 жылдың соңына қарай жалпы қуаты секундына 1,3 текше метр 52 артезиан ұңғымасы базасында бірінші көтерменің 30 сорғы станциясы іске қосылды. Қалаға су беру жылына 74 млн. текше метрге жетті. Су тарату колонкаларының саны 681 дананы құрады. Су жіберу мен тарату желілерінің ұзындығы 281 км-ге дейін артты.

70-жылдардың ортасына қарай Талғар сілеміндегі алғашқы 50 ұңғыманың және сорғы стансалары кешенінің құрылысы аяқталды. Нәтижесінде 1033 су тарату колонкаларын орнатылып, 332 км су құбыры желілері мен су тартқыштар пайдалануға берілді. 1974 жылы Медеу шатқалында қуаты тәулігіне 24 мың текше метр су тарту және тазарту құрылыстарының кешені пайдалануға берілді.



ЦОП Алатау

03.08.2023

Сауле Рысбекқызы мың алғыс. Жұмысымды тез арада, ұқыпты, сапалы түрде шешіп берді. Амандық денсаулық тілеймін.

17.08.2023



Мананова Арайлым ханымға көп рахмет, Арайлым ханым жақсы түсіндіріп айтады. Арайлым ханымға алғысым шексіз. Жұмысында табысты болсын. Отбасында бақыт, береке, қуаныш тілеймін.

Тел. 87077186530.



Құрметті Алматы су ұжымының басшылары сіздердің әріптестеріңіз Балауса Шубаева сурақтарымды тез және мәдениетті түрде шешіп берді.

Білікті маман екенін дәлелдеп, нақты сұрақтарыма жауап берді. Алғысым шексіз. №11545 Кальтаев
17.08.2023.



Хочу поблагодарить Жанабай Ардак, за проделанную работу. Очень грамотно и быстро обслужила. Побольше таких сотрудников Алматы су. л/с № 1139590.
17.08.2023



ЦОП Батыс

08.08.2023

Я Турганов Инамжан хочу выразить благодарность оператору Кабдыкеновой Сауле за вежливость, грамотная, и очень добрый человек. Сразу же решила вопрос, грамотный подход к людям, знает свою работу на все 100%. Огромное спасибо. Благодарю!!!

15.08.2023



Я Жарылкасын М представитель ГУ РЦ СМО МЗ РК.Выражаю свою признательность и благодарность всему коллективу ЦОП Батыс ,в частности оператору консультанту Ережеповой Бибигуль Абдысадыковне за качественное оказание услуги,вежливом обращении ,внимательности,полносторонний подход к ситуаций объёмному и доходчивому объяснению действий для решения сложившихся проблем.

Бибигуль Абдыхалыковна грамотный,вежливый,добрый сотрудник.Большое спасибо!!!!



ЦОП Орталық

Алматы Су какое-то волшеббно-сказочное место!

Здание красивое,внутри очень чистенько.Все очень добрые ,приятные в общении все расскажут , объяснят. Работают чудеснейшие воспитанные люди.

Выхожу отсюда всегда с отличным настроением. Девочки работницы молодцы так держать. Алматы су процветания!!!Мира!!! Добра!!!

Начальнику большая благодарность за такой коллектив.

От благодарной поклонницы Алматы Су.

12.07.2023г

Окно №10 оператор Райхан ға алғысым шексіз жақсы қарсалып жақсы шығарып салды. Барлық сурақтарға жауап берді. Барлық қыздар осылай болса ,шіркін жақсы болар еді,өз ісінің шебері десем артық болмайды. Жұмысына алдағы уақытта табыстар тілеймін.

Құрметпен Саудабаев Е.



Фильтровальная станция «Медеу»

Водоснабжение Южной части Медеуского района осуществляется из р. Малая Алматинка.

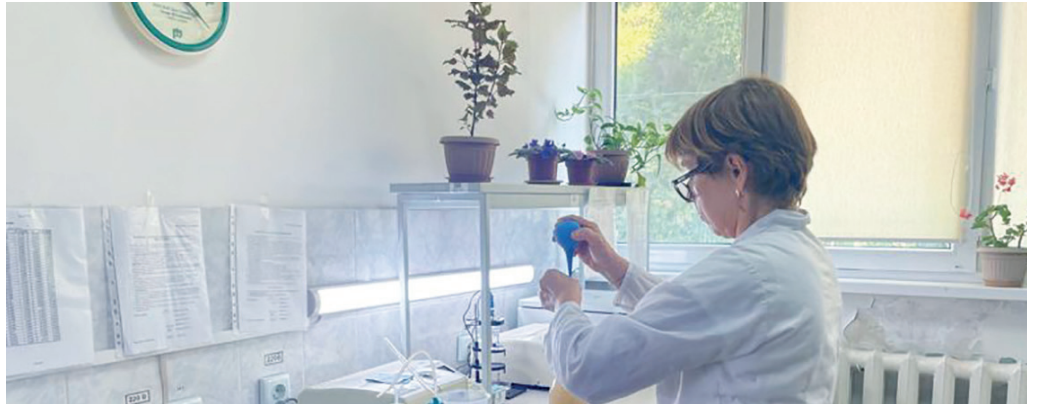
Фильтровальная станция «Медеу», является одним из основных источников водоснабжения города Алматы, расположена на высоте 1500 м над уровнем моря, введена в эксплуатацию в 1974 году, с проектной производительностью – 24 000 м³/сут. Режим работы - максимальный.

Кроме нее, водоснабжение в данной части города осуществляется из подземных источников с общей производительностью – 10 800 м³/сут.

В зоне влияния Южная часть в границах выше пр. Аль-Фараби, водой обеспечивается: 275 МЖК, с населением 35 тыс. чел., 70 социальных объектов, из них 6 больниц, 7 школы и т.д., 18 529 ИЖС, 65 СТ.

В период повышения температуры наружного воздуха, нарушается стабильность подачи водоснабжения от поверхностных источников, напрямую зависящая от погодных условий и природных явлений (обильное таяние ледников, осадки и сход селевых масс), которые влияют на характеристики исходной воды в результате периодического и длительного повышения мутности воды в горных реках и соответственно на качество питьевой.

Повышенная концентрация мутности исходной воды приводит в вынужденному сокращению необходимого забора воды, вследствие технологических и санитарных ограничений.



В результате таяния ледников и повышением уровня воды в реке Малая Алматинка, в южной и центральной части Медеуского района с 21 июля по 3 августа т.г. была сокращена подача воды. Дефицит в этой зоне составлял 900 м³/час воды, из необходимых 1600-1700 м³/час.

В дни ограниченного водоснабжения в целях увеличения объема воды, подаваемой в сеть для гражданского населения, временно отключены от воды объекты с большим объемом водопотребления (автомойки, бани).

Перенастройка схем водоснабжения в Медеуском районе позволила увеличить подачу воды в жилые многоэтажные дома.

В период отсутствия централизованного водоснабжения осуществляется путем подвоза воды автоцистернами. С 27 июля общее количество спецтранспорта по доставке воды увеличено до 18 единиц.

Как вынужденная мера подача воды данный район был поделен на зоны, и подача воды осуществ-

лялась по графику, который ежедневно обновляется. График подачи воды распространяется через СМИ и размещен на сайте Предприятия almatysu.kz

Водоснабжение Медеуского района полностью восстановлено 3 августа. Этому способствовала стабилизация ситуации с уровнем воды в горных реках и снижением степени загрязнения воды, которая позволила нарастить объемы водоподготовки на фильтровальной станции.

Вместе с тем, в ряде жилых массивов с 4 по 6 августа ощущалось слабое давление на водопроводных сетях вызванное с повышенным водопотреблением, перенастройкой схем водоснабжения и работы технологического оборудования, регулировкой режима сетевого давления, что в итоге вынужденно приводит к образованию в сети «воздушных пробок» и к локальным аварийным ситуациям. С 6 августа водоснабжение обеспечено в полном объеме без сбоев.

В целях снижения зависимости от поверхностных источников акиматом города Алматы рассматриваются варианты по подключению верхней части Медеуского района к подземным источникам водоснабжения. Основная цель – избавить жителей предгорья от прямой зависимости от горных рек. Так, инженерные сети и объекты Медеуского района планируется соединить с имеющимися мощностями подземных водозаборов. Информацию по предполагаемым проектам будет сообщено дополнительно.



С НАЧАЛА ГОДА В АЛМАТЫ УСТАНОВЛЕНА 450 ЛЮКОВ

На балансе ГКП «Алматы Су» состоят 119,8 тыс. колодцев установленных на сетях холодного водоснабжения и канализации, кроме того колодцы имеются на инженерных коммуникациях газового хозяйства, тепловых сетей, телекоммуникационных компаний, электросетей, а также находятся в частной собственности домовладельцев и/или организаций на различных инженерных сетях.

С начала года Предприятием выполнена установка/замена 450 люков взамен пришедших в негодность или пропавших.

Ввиду большой нагрузки на проезжей части устанавливаются только высокопрочные чугунные люки.

В целях снижения случаев разрушения дорожного полотна вокруг колодцев, при естественной нагрузке транспортных потоков с текущего года Предприятием планируется установка колодцев с чугунным люком, с «плавающим» типом конструкции. В отличие от



стандартных конструкций, изделие монтируется не на бетонный коллектор, а на основание дорожного полотна. Это обеспечивает равномерное проседание люка и покрытия проезжей части под нагрузкой, вызванной транспортным потоком.

Люки песчано-полимерные и из различных композиционных материалов, пластичной основы

и с армированными наполнителями устанавливаются на участках, где отсутствуют транспортные потоки, на тротуарах, в парках, газонах и тд.

Вдали от пешеходных зон и проезжей части, где это возможно по техническим параметрам, устанавливаются бетонные крышки.

Дополнительно, в рамках предотвращения несчастных случаев в случае пропажи/поломки люка в последние 4 года в каждом колодце ведется установка дополнительной крышки в виде решетки. Дополнительные решетки прежде всего устанавливаются вблизи объектов образования и здравоохранения, на дворовых территориях. Всего установлено 11,6 тыс. решеток, работа в этом направлении продолжается.

